

هزار قانون زندگی

(برگرفته از مثنوی معنوی)

جلد اول

مؤلف: محمود قنبری

تهران ۱۳۹۴

سرشناسه	: قنبری، محمود، ۱۳۳۵، گردآورنده، توشیحگر
عنوان قراردادی	: مثنوی، برگزیده، شرح
عنوان و نام پدیدآور	: هزار قانون زندگی (برگرفته از مثنوی معنوی) / نویسنده و مؤلف محمود قنبری؛ ویرایش متن جمال بدیعی، ژاله اختاریار، حسن بزرگی.
مشخصات نشر	: تهران: پیام‌رسان، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ج.
شابک	: دوره ۶-۵۶-۵۱۹۶-۶۰۰-۹۷۸ : ج ۱: ۵-۵۳-۵۱۹۶-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا
موضوع	: مولوی، جلال‌الدین محمدبن محمد، ۶۰۴-۶۷۲ ق. مثنوی، برگزیده - نقد و تفسیر
موضوع	: شعر فارسی - قرن ۷ ق. - تاریخ و نقد
شناسه افزوده	: مولوی، جلال‌الدین محمدبن محمد، ۶۰۴-۶۷۲ ق. مثنوی، برگزیده، شرح
رده‌بندی کتبی	: ۱۳۹۴ ۹۴۹ق/۵۳۰۱ PIR
رده‌بندی دیوپی	: ۸۱۳/۳۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۹۳۹۹۸۸

www.ketab.ir

هزار قانون زندگی (برگرفته از مثنوی معنوی)

نویسنده و مؤلف: محمود قنبری (شاهد)

ویرایش متن: جمال بدیعی - ژاله اختاریار - حسن بزرگی

نگارش متن: سعیده قنبری

طراح جلد: مسلم عرب‌باصری

صفحه‌آرا: مریم طهماسبی

ناشر: پیام‌رسان

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: یزدا

شابک: ۵-۵۳-۵۱۹۶-۶۰۰-۹۷۸

شابک مشترک دوره: ۶-۵۶-۵۱۹۶-۶۰۰-۹۷۸

چاپ: اول پاییز ۱۳۹۴

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۴۰۰۰ تومان

جمال جان فزای روی جانان

به زیر پرده‌ی هر ذره پنهان

خلل یابد همه عالم سراپای

اگر یک ذره را برگیری از جای

بی تردید یکی از ویژگی‌های برجسته و آشکار پدیده‌های موجود در نظام هستی، همانا حاکمیت قانون در همه ارکان و ذرات وجود آنها است. این قانونمندی را می‌توان در تمامی زوایای پیدا و پنهان موجودات مشاهده و احساس نمود. خدای سبحان آسمان و زمین و هر آنچه را که در این دو جای داده، بر اساس قانون و نظم خاص آفریده و در مسیر معین قرار داده‌است. اساس عالم بر پایه نظم و قانون استوار است. در قرآن کریم آیات فراوانی وجود دارد که خداوند متعال بر استقرار نظم و قانون تلویحاً و تصریحاً اشاره فرموده است: کتاب و میزان را منشاء ایجاد قسط و عدل در نظام زندگی آدمیان قرار داده؛ رسیدگی به اعمال خیر و شر انسان‌ها را در مقیاس ذره‌هایی چون دانه خردل به تمثیل کشیده؛ و گردش اجرام آسمانی و زمین و خورشید و قمر را با نظمی شگرف بر پای داشته است.

توجه به نظم و قانون از قول و فعل انبیا و اولیای الهی به تواتر سفارش گردیده و امیر مؤمنان علی(ع) در خطابه‌ها و در سیره و روش خود نظم و قانون را مورد تأکید فراوان

قرار داده و همگان را به تقوا و نظم در امور توصیه فرموده‌است. حکما و فلاسفه نیز بزرگ‌ترین دلیل خود برای اثبات وجود خداوند را با برهان نظم اقامه کرده‌اند. هستی با همه ابعاد پیدا و پنهان خود در دریای قوانین غوطه می‌خورد و قوانین سرّ و علن چنان در سطح و عمق پدیده‌ها نفوذ کرده و جاری و ساری شده‌است که گویی جز قانون، چیز دیگری در این عالم وجود ندارد. پیشرفت علم و دانش، آدمیان را به وجود قوانین بی‌شمار در اجسام و موادّ عالم بیش از گذشته واقف کرده است و دانشمندان پدیده‌های هستی را به واسطه کشف قوانین حاکم بر آنها به استخدام انسان در آورده‌اند. در روزگار ما بر اثر گسترش علوم، قانونمند بودن همه اجزای موجودات زمینی و آسمانی به اثبات رسیده و بشر امروز به قوانین و ضوابط حاکم بر اتم‌ها و الکترون‌ها و موجودات تک سلولی تا اجرام حیرت‌انگیز آسمانی پی برده است و بسیاری از این قوانین را برای تسلط بر پدیده‌ها به خدمت گرفته است.

جهان غیب و پدیده‌های خارج از حواس ما نیز بر پایه قوانین مخصوص به خود استوارند و شناخت و بکارگیری آنها آدمی را بر عالم معنا و سرزمین غیب مشرف و مسلط می‌سازد. انبیا و اولیای الهی با عنایات حضرت حق و با فعال کردن حواس درونی توانسته‌اند به قوانین حاکم بر عالم غیب دست یابند و ضوابط حاکم بر جهان غیب را بشناسند و آن را در مسیر کمال خود و انسان‌ها بکار گیرند. عارفان و فیلسوفان در آثار

هزار قانون زندگی - برگرفته از مثنوی معنوی / ۳

خود از وجود حواس دیگری غیر از حواس ظاهری پرده برداشته‌اند و به فراخور حال، روزنه‌هایی بر عالم معنا گشوده‌اند. اشرف العارفین حضرت علی(ع) گریز از سیطره حکومت خداوند و قوانین حاکم بر عالم را غیر ممکن دانسته‌اند. در تعالیم انبیای الهی و در سنت و سیره آنان همواره از قوانین موجود در عالم ملک و ملکوت سخن رفته و حکمت‌های فراوانی از این بزرگان همچون لولو و مرجان به آدَمیان هدیه شده است. بی‌مبالغه باید گفت: همچنان که تمام ذرات عالم در مسیر حیات و کمال خود از قوانین مسلم پیروی می‌کنند، انسان‌ها نیز که اشرف مخلوقات جهان هستند باید برای طی طریق و حرکت به سوی کمال از قوانین خاص خود پیروی کنند. تفاوت آشکار میان انسان با سایر موجودات و پدیده‌های جهان، برخورداری او از قوه عقل و اختیار است. توانایی بهره‌گیری از اختیار، انسان‌ها را در دو راهی سقوط و صعود قرار داده است. پیمودن هر یک از این دو راه مستلزم ورود به حوزه قوانین همان راه خواهد بود. جناب جلال‌الدین محمد بلخی قانونمند بودن حیات آدمیان را در یک بیت شعر به صورت حکیمانه خلاصه کرده و چنین گفته است:

این جهان کوه است و فعل ما ندا
سوی ما آید نداها را صدا

مولانا جلال‌الدین معتقد است که فضای لایتناهی هستی، مانند کوهستانی است که آثار اعمال و افکار انسان‌ها را به آنان باز می‌گرداند و در حقیقت همه آدمیان رهین فعل و قول خویش هستند. انسان هوشیار و رها شده از مستی‌های نفس همواره می‌کوشد تا با

استفاده از دانش و تجربه گذشتگان و بهره‌گیری از قواعد و قوانین عالم غیب و شهود، در مسیر تعالی روح و توسعه جان گام بردارد. مولانا جلال‌الدین در مسیر گشودن ابواب حکمت و معرفت و باز کردن دریچه‌های نور به سرزمین روح، با بهره گرفتن از مبانی مبدأ و معاد و پر کردن جام خویش از خمخانه انبیای الهی و سیراب شدن از وحی و گشودن پرده‌ها و افشای اسرار، در مثنوی شریف حکمت‌های فراوانی را برای انسان‌ها به ارمغان آورده است. سراسر مثنوی و دیوان کبیر پر است از گوهرهای ناب و حکمت‌های بی بدیل که هر یک در جایگاه خود قانونی مسلم است که هر کس بدان دست یابد و آن را در زندگی به کار ببرد، هرگز در ورطه هلاکت و گمراهی نیفتد و راه به سلامت برد و بر بام بلند کمال انسانی برآید. این فقیر الی الله به تشویق آن رفیق طالب و آن جمال بدیعی - که به قول جلال‌الدین «آن کِشیده می‌کشد» - خدای حکیم را به یاری گرفت و از او که خود منشأ همه حکمت‌ها و حکومت‌ها است، مدد خواست و او را به عطای صدق و خلوص فراخواند و عنان کار بندو سپرد و بر آن شد تا با مساعی و همراهی آن رفیق شفیق به دیار طلب درآید و از خزانه گهربار مثنوی به احصاء و گزینش قوانین مسلمی که هر یک از آن‌ها می‌تواند راهگشای حل مشکلات فردی و اجتماعی انسان‌ها باشد دست یازد. بر آن امید که بتواند با بضاعت اندک خود از این بحر ژرف و بیکران حکمت‌ها، ذرها برگیرد و به طالبان طرب تقدیم دارد.

هزار قانون زندگی - برگرفته از مثنوی معنوی / ۵

آنچه در پی خواهد آمد، ابیات برگزیده‌ای از مثنوی معنوی جلال‌الدین رومی است که هر یک در موضوع خود قانونی متقن و راهبردی نورانی است و همچون فانوسی در جاده تاریخ زندگی انسان‌ها نور افشانی می‌کند. آنچه در پیش روی شماست گزیده‌ای از ابیات قانون - محور مثنوی سی هزار بیتی مولانا است که با زندگی روزمره انسان‌ها درآمیخته است. این مجموعه تحت عنوان «هزار قانون زندگی» تدوین و در اختیار شیفتگان حیات سلم قرار گرفته است. تلاش عامدانه‌ای صورت گرفته که توضیحات ذیل هر یک از ابیات، با زبانی ساده و نثری روان نگاشته شود تا امکان بهره‌برداری از آن برای همه علاقه‌مندان و در همه سطوح اجتماعی میسر باشد.

در خاتمه از خوانندگان عزیز و صاحبان خرد و دلدادگان کوی حق برای کاستی‌ها و خطاها و نواقص احتمالی این اثر طلب عفو می‌کنیم. نصایح حکیمانه و توصیه‌های خردمندانه و انتقادات سازنده شما عزیزان راهگشای ما در ادامه این مسیر خواهد بود و پاداش شما را نزد حضرت حق محفوظ خواهد داشت. امید است که این خدمت صادقانه، روزنه‌ای به سرزمین حکمت و نور بگشاید و طالبان عزیز را مفید قایده افتد و دردی دوا کند و رنجی بزدايد و حلاوتی بیافریند و روح و جان ما را حیات و روشنی بخشد.

و ما توفیقی الا با الله علیه توکلت و الیه انیب

محمود قنبری (شاهد)